

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

fessionis fidei quæ Summo Pontifici eligendo præscribatur, Octo nimirum Oecumenica, & Concilia generalia Lateranense, Lugdunense, & Viennense. Vnde sequitur, hoc edictum, cum fortius ac vehementius invehatur adversus injustum jus Reservationum & Gratiarum expectatarum, ut necessitatem electionum & collationum probat, sic eò recidere ut necessariam esse agnoscat Romani Pontificis auctoritatem pro confirmatione Metropolitanorum. Eadem quoque fuit mens B. Ludovici, quum anno M C C L X V I I I. in Pragmatica Constitutione sua juberet ut electiones ad prælaturas & collationes Beneficiorum fierent secundum dispositionem, ordinationem, & determinationem juris communis, sacrorum Ecclesie Dei canonum, atque institutorum antiquorum sanctorum patrum. Difficillimum quippe erat ut Summo Pontifici jus adimeretur judicandi lites in electionibus obortas; nec facile erat præterea eum privare jure confirmandi Metropolitanos, sive per concessionem Pallij, aut alio modo, quandoquidem Concilium CP. octavum Oecumenicum, quod in Occidente receptum erat, jus illud patriarchicum confirmaverat.

XIII. Vnde constat Pragmaticam Sanctionem, quæ pravam Reservatum consuetudinem tollebat invitis iis quorum intererat, Gallos tamen in pari confusione reliquisse quoad statum hierarchicum Ecclesie; eò quod Summi Pontifices recusarent confirmationem electionum Metropolitanorum, & in aliis præterea articulis acquiescere nollent. Quo fiebat ut eum in speciem bono reformationis frueremur, schismatis malo laborarem, licet nulla nostra culpa esset. Animorum concordiam revocavere Concordata, quæ Reservatum abusum prorsus sustulerunt. Electiones sanè Capitulorum, ambitu fiebant; eisque persæpe vim inferebant Regum preces à Pragmatica Sanctione approbata; adeo ut Gulielmus Benedicti, celeberrimus illa ætate Jurisconsultus, affirmet preces illas habuisse & habere debuisse vim imperij apud Canonicos electores. Concordata igitur abolent electiones; & in earum locum substituunt jus nominationis, quod Regi tribuunt; exemplo petito à Regibus primæ stirpis, qui jure illo utebantur cum consensu cleri. quod jus viam præcludit ambitioni & simoniæ quæ exercebatur ad emenda suffragia Canonicorum. Attamen nominationis jus sic conceditur Principi, ut ad Summum Pontificem pertineat confirmatio electionum, qua poteratur absque ulla controversia ante Pragmaticam Sanctionem editam. Verùm in-

commodum hoc compensatur ingenti modo, cum hoc pacto finis impositus sit libris quas in Romana Curia contestari receptum erat sumptibus immensis, ut electionum nullitas discuteretur. Quo fiebat ut partes contententes ad inopiam redigerentur, regno incommoda importarentur, & Ecclesie ob id diù vacarent.

C A P V T X.

Synopsis.

I. Inquirendum in origines Annatarum.

II. Earum origo, avaritia. In Concilio Chalcedonensi vetitum ne Episcopi aut Clerici pretio ordinarerentur. Ordinatio ea tempestate comprehendebat impositionem manuum & Beneficij provisionem. Inventum dein ut pecunia daretur post ordinationem. Cui francis resistit Gennadius Episcopus CP. qui hanc ait esse mentem Concilij Chalcedonensis ut nec ante nec post ordinationem pecunia detur.

III. Avo Iustiniani dabatur ab Episcopis quædam pecunia summa pro inthronizatione. Ea videtur dedisse originem taxationibus Cancellarie. Dabatur autem Archiepiscopo & Archidiacono ordinatoris.

IV. Quibusnam personis pecunia isthac distribui debeat. Rejctæ Gothofredi conjectura. Explicatur cui usui esset illa pecunia, ex ipsi Novella CXXIII. verbis. Enthronisticorum & Annatarum discrimen.

V. In iis prescribendis emicat Principis auctoritas. Inquiritur consilium Iustiniani, cum hanc Novellam conderet. Laudata & approbata à Gregorio magno.

VI. Episcopi aliquam pecuniam summam accipiunt ab Episcopis à se consecratis. Quod deinceps fieri prohibet eadem Novella. Permittit ut Clerici ordinati, & in Ecclesia inthronati, ministris ordinationis solvant salaria consuetæ, modo ea non excedant reditus unius anni. Ea salaria vocantur emphanistica vel insinuativa. Novella LV. explicatur.

VII. Isaacius Comnenus Imperator prescribit jura quæ Episcopis competunt propter ordinationem Clericorum.

VIII. Gregorius magnus in Synodo Romana decernit ne quid unquam de ordinationibus accipiat.

IX. Curat autem ut decretum illud per omnes provincias observetur. Ordinationes quæ pretio constant, heresim simoniacam vocat.

X. In Oriente dein vetitum ne Episcopus ordinator jura enthronistica verteret in suos usus.

XI. Zacharias Papa censet veram simoniam committi si quis pecuniam accipiat ratione Pallij.

XII. Concilium Parisiense sub Ludovico Pio simonia crimen in Ecclesia Romana amputari postulat.

XIII. Nondum desierat astate Ivonis Carnotensis.

XIV. Durandus Mimatensis graviter invehitur in morem recipiendi pecunias pro ordinatione Episcoporum, idque simoniacam heresim vocat.

XV. Eas solutiones immoderatas olim fuisse patet ex Hovedeno. Reditus ut plurimum annuus ei rei destinabatur. Laudata auctoritas Ostrivsi.

Taliter Preter
missi, sed quibus
concedat non
posse. Auctoritas
est quæ est per
solum imperator
de gno, regibus
qui habere poterat.

Tit. l. 4. c. 19.
s. 1.

I. **EXCIP**I potest adversus nostram sententiam, Annatarum usum esse abrogatum auctoritate Pragmaticæ Sanctionis, sed iterum introductum per Concordata. Ut intelligatur quanta sit vis hujus objectionis, materia isthæc accurratè tractanda est; præsertim cum de ordinationibus agamus, ad quas Annata pertinent. Verum ut materia hæc melius intelligi possit, inquirendum videtur in origines Annatarum, sed ita ut eodem tempore adnotemus quid turbarum variis seculis excitaverint ij qui eas aut similia jura introduxerunt.

Vide Cassiodor.
lib. 3. Variar.
epist. 15.

Vide lib. 3. cap. 13.
S. 5.

Vide Phorium in
Bibl. lib. 1. cap. 96.

Concil. Chalced.
cap. 2.

Lib. 1. Juris Graeco-Romani.

II. Avaritiam hujus mali originem esse non ambigo; quod seculo quarto cœpit invalescere, sed damnationis sententia percussum est in Concilio Chalcedonensi. Antoninus Episcopus Ephesi venundabat ordinationes Episcoporum, secundum valorem annuum reddituum Ecclesiæ, *pro modo reddituum*, ut ait Palladius in vita Chrysofomi. Sanctus Ioannes Chrysofomus Concilium Ephesi coëgit: in quo abusus ille damnatus est, quod contrarius esset expressis verbis sacrae Scripturae. Episcopi verò sic ordinati depositionis pœnam subire, tametsi dicerent se pecuniam dedisse secundum consuetudinem. Pecuniam tamen suam repetere ab heredibus Antonini, qui lite pendente excefferat è vita, permissum illis fuit. Corruptio illa impulit Synodum Chalcedonensem ut depositionis pœnam eis intenteret qui pretio ordinarent Episcopos aliòsve Clericos, aut ministros in Ecclesia constituerent; quod avaritia sua eos impelleret ad vendendam gratiam, *ἢ ἡ ἀποστολὴ δωρεάν*, id est, id quod gratis debet dari. Ceterum adnotandum est, ea tempestate ordinationes ita peragi solitas ut eodem tempore quo quis ordinabatur, certæ cuiusdam Ecclesiæ assignaretur, quo fit ut ordinatio comprehenderet & manuum impositionem & beneficij provisionem. Paulò post hanc prohibitionem fraudibus & dolis agi cœptum est adversus eam, data videlicet pecunia post ordinationem. Vivebat tum, id est, ad annum CDLXIX. sub Leone Imperatore, Gennadius Episcopus Constantinopolitanus, qui fortiter restitit huic fraudi, ac pœnas à Concilio Chalcedonensi decretas intendit, injeçto anathemate. Decretum ejus, quod in Synodo patriarchali CP. repertum est, argumentum damnandi hunc abusum sumit ex verbis Christi; qui Apostolis suis præcepit ut quod gratis acceperant, gratis darent. Addit, mandatum illud ad Episcopos porrigi. Porrò oportere illud exequi simpliciter & ad litteram, non autem elude-

re sophisticis argutiis, ut fiebat, ne in opus plenum alexæ & periculi se darent præcipientes. Verba enim, inquit, evidentissima sunt, nec diversas explanationes admittunt. Unde concludit non licere pecuniam dare, neque ante ordinationem, nec postquam ea peracta est, eamque esse mentem Concilij Chalcedonensis: *Sed nec ante tempus ordinationis, nec post, dare concedit.* Abrogat autem contrariam consuetudinem, quæ paulatim recepta erat in provincia Galatiæ: *Ἐδὲ τὸ πρὸς τὸ χειροτονίας, οὐδὲ ἔτι τὸ χειροτονίας ἀποστολὴ δωρεάν, ἀλλὰ τὸ χειροτονίας δωρεάν, ἢ δωρεάν, ἢ δωρεάν.*

III. Ævo Justiniani, & octuaginta annis post Gennadium, invaluerat consuetudo, quam princeps ille Novella constitutione firmavit; ex qua videntur traxisse originem taxationes Cancellariæ; nimirum ut Episcopi, postquam consecrari fuerant, pro inthronizatione sua certam pecuniæ summam darent, quæ in hac constitutione præscribitur. Pontifex Romanus, ceterique Patriarchæ, ac Metropolitanæ, & Episcopi, consueverant eam pecuniæ summam tradere Archipresbytero & Archidiacono ordinatores, ut eorum curâ distribueretur iis qui illam accipere debebant secundum consuetudinem; ea tamen conditione adjecta, ut si quis aliquid ultra acciperet, in triplo componeret Ecclesiæ. Taxatio autem illa modum non excedit. Quippe ea quæ solvenda incumbit Episcopo Romano & ceteris Quatuor Patriarchis, quæ haud dubiè omnium major est, coercetur ad viginti libras auri, id est, ad mille quadringenta scuta, nisi consuetudo obtineat ut minor ab eis summa exigatur. Aliæ infra mediocritatem consistunt; quarum nonnullæ ad duo vel trecenta scuta porriguntur, quædam ad quinquaginta.

IV. Quæri solet quibusnam personis pecunia isthæc distribui debeat. Gothofredo, in Notis ad hanc Novellam, suspicatur eam debuisse impendi in utilitatem Ecclesiæ & alimoniam pauperum; cum mos ille obtineret ut traderetur Archipresbytero & Archidiacono, quibus ea cura incumberebat. Sed conjecturis opus non est ubi legis verba aperta sunt. Illa quippe docet partem ejus pecuniæ distribui solitam Episcopis qui in consecratione aderant, aliam verò Clericis & Notariis qui in ea ordinatione ministrabant, & diplomata conficiebant. Primum illud jus à Justiniano vocatur *intronificationem*, quod Iulianus Antecessor vertit *carbedratum*. Aliud verò dicitur *συστήσια*, vel *consuetudo*. Hæc vocabula indicant prætextum quo illi utebantur ut pecuniam illam reciperent.

perent. Nimirum ab Episcopis accipiebatur pro inthronistico & cathedratico, quod nos installationem vocamus, non autem pro consecratione; à Clericis verò pro ministerio suo in consecratione, & pro salario expeditionum. Nam ea pars pecuniæ quæ decidebat Episcopis, eo prætextu accipi potuit, quò sumptibus itineris consuleretur. Quippe ex diversis provinciæ locis congregandi erant; & mora faciendâ erat pro examine electionum ac consecratione. At istud congiarij genus, & modicum subsidium, quæ à Iustiniano probantur, multùm aberant ab Annatis, quæ ad immensam pecuniæ vim porriguntur, & aliunde Officiariis Curia Romanæ donantur pro confirmatione electionis, cum cathedratica illa à Iustiniano probata tribuerentur ad levandos sumptus qui incumbant Episcopis qui celebrabant ordinationem.

V. Sed in hoc negotio in primis observanda est Principis auctoritas, quæ in hac constitutione emicat; qui salariis & congiariis modum præscribit ab Episcopis Ecclesiarum quæ in Imperio sunt persolvendis. In quo illud quoque animadvertendum est, eum duabus de causis, quæ pertinent ad jurisdictionem secularem, quæque duobus verbis in hac Novella explicantur; potuisse hanc legem condere pro taxatione illa. Prima ratio petitur ex eo quòd cavendum est ne reditus Ecclesiarum alieno aere prægraventur, quod contrahi necessum esset, si solutiones illæ modum excederent. Secunda verò, ne sacerdotia fiant venalia, quòd Principis officium sit punire crimina, exempli causa simoniam, & ejus effectus impedire: *Igitur jubemus hæc omnibus modis observari; ut non ex talibus occasionibus Ecclesiæ debitis prægraventur, & sacerdotia venalia fiant.* Ceterum ea constitutio eò majoris momenti est, quòd Ecclesiam quoque Romanam ut ceteras complectitur; præsertim cum à beato Gregorio laudetur & approbetur, quamvis aliam ob causam.

VI. Aliam quoque pravam consuetudinem invexerant Episcopi, nimirum ut aliquam pecuniæ summam acciperent ab Episcopis à se consecratis. Id deinceps fieri prohibet eadem Novella constitutio Iustiniani, quæ tamen permittit ut Clerici ordinati & in Ecclesia intitulati solvant salaria consueti iis qui in hujusmodi ordinationibus ministrant; ea tamen lege, ne illa excedant reditum unius anni: *Unius anni diaria non excedentes pecuniæ præstet*, ut interpretatur Iulianus, quod non excedebat centum aut centum quinquaginta libras Turonenses. Quippe ea tempestate Clericis assignati non erant

certi reditus; sed eis quædam reditus portio, velut pro salario, præbebatur è publico. Vnde sequitur id trahi non posse in consequentiam quoad Annatas episcopatum aut monasteriorum, quæ ad immensam pecuniarum vim assurgunt. Sanè Iustinianus non concessit ut reditus unius anni persolverentur pro magnis illis Beneficiis; sed aliqua tantum pecuniæ summa quæ infra mediocritatem subsistit, eisque modus impositus est in capite tertio hujus Novellæ; adeo ut episcopatus quorum annui reditus non excedunt duas libras auri, hoc est, centum quadraginta quatuor scuta, liberi omnino censeantur ab omni solutione. Salaria à Clericis persolvenda vocantur *emphanistica*, vel *insinuativa*; quasi diceret, pecunia debita pro insinuatione & descriptione Clerici in libris & matricula Ecclesiæ. Consuetudinem illam in magna Ecclesia CP. tolerat Iustinianus, sed in ceteris eam prohibet. Quod non ita intelligendum est ac si generalis esset illa prohibitio & ad omnes Ecclesias patriarchatus porrigeretur, id enim contrarium esset rebus constitutis in Novella cxxiii. Intelligendum est igitur de privatis Ecclesiis urbis Constantinopolitanae, id est, ut Iuliani verbis utar, de *oratoriis* aut *facellis*: *Si quis in Constantinopolitana civitate Clericus sit, emphanistica præstet quæ ex consuetudine præstari oportet. Sin autem alterius oratorij Clericus fuerit, nihil ab eo emphanisticorum nomine exigatur.*

VII. Iſaacius Comnenus Imperator, qui anno MLVIIII. imperabat in Oriente, præscribit secundum formam antiquam jura quæ Episcopis competunt propter ordinationem Clericorum, quæ non excedunt septem aureos nummos pro universis ordinibus usque ad presbyteratum inclusivè, quod jus vocatur *συνθησια*, id est, *consuetudines*, non autem *canonicum*, quod in hac Novella significat tributum quod unaquæque diocæseos parœcia pendit Episcopo proprio, sive illud sit pecunia, sive segetes. Tributum verò illud non erat in usu ætate Balsamonis, ut notat ipse Balsamo in responsione sua ad LVII. interrogationem Marci Alexandrini; ubi ait Episcopos nihil aliud accipere consuevisse à populis quam id quod ultro offerebatur: *ἀποδίδωμε τῆς συνθησιας ἑταραπέρας τῆς διδούρας.*

VIII. Tributa ergo illa Principis auctoritate & consuetudine firmata: obtinuerant citra cujuslibet calumniam, donec sanctus Gregorius congregato Romæ Concilio anno DCCV. nihil unquam de ordinationibus dandum esse constituit *ex traditione chartarum*, id est, pro expeditione literarum ordi-

Nov. 16.

Iulian. Num. 19.

Lib. 1. Iuris Graeco-Rom. & ap. Balsamonem Tit. Nonnoian. c. 14.

Greg. I. lib. 11. ep. 14.

Nov. 11. c. 16.

Apud S. Greg. lib. 4. ep. 49.

nationis. Quippe interpretans Synodum Chalcedonensem, cujus verba eò tantum tendere videntur ut prohibeant emptionem suffragiorum pro electione & ordinatione, significat ejus synodi canone in univ ersum prohiberi ut ne quid unquam accipiatur juris aut emolumentorum, non pro expeditione literarum, aut concessione Pallij neque etiam ob eam causam quæ prætexi solet vocabulo *pastelli* seu convivij. Hujus autem constitutionis hanc rationem reddit, quia si Episcopus manum suam, quam super ordinati caput imponit, vendere non debet, ita nec Diaconus vocem suam, quam adhibet in lectione Evangelij, neque Notarius calamus, quo utitur ad scribendas literas confirmationis, venundare debet. Prohibet insuper ne ordinatus aliquid det pro ordinatione, Pallio, literis, aut convivio. Si tamen post ordinationem acceptasque literas & Pallium, proprio motu, & irrequisitus, aliquid, gratia tantummodo causa, clero dare voluerit, licitum id esse ait, modò id non fiat ex conventionem quæ præcesserit. Decretum igitur illud prorsus damnat Annatas. Refertur autem apud Gratianum in Decreto c. *Novit*. d. 100. & 1. q. 2. cap. *Sicut Episcopum*. Sic autem habet: *Antiquam patrum regulam sequens, nihil unquam de ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione Pallij, neque ex traditione chartarum, neque ex ea quam nova per ambitionem simulatio invenit appellatio e pastelli. Quia enim ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, evangelicam lectionem Minister legit, confirmationis autem ejus epistolam Notarius scribit, sicut Pontificem non decet manum quam imponit vendere, ita Minister vel Notarius non debet in ordinatione ejus vocem suam vel calamus venundare. Pro ordinatione vero, vel Pallio, seu chartis, atque pastello, eundem qui ordinandus vel ordinatus est, omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus predictis rebus si quis hinc aliquid commodi appellatione exigere vel deferre forte presumpserit, in districto Dei omnipotentis examine reatui subjacebit. Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus, post acceptas chartas & Pallium aliquid cuilibet ex clero, gratis tantummodo causa, dare voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpe maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non processit.*

IX. Post constitutionem illam in Concilio Romano factam sanctissimus hic Pontifex cupiit ut prava isthæc consuetudo, quæ in universo Occidente vigeat, prorsus evelleretur. Hanc ob rem urgentissimas epistolas scripsit ad Regem Childeburtum & ad

Metropolitanum Arelatensem pro Episcopis Galliarum & Germaniarum, ad Regendam item Brunichildem, ad Reges Theodericum & Theodebertum, & ad Episcopos Galliarum, ad Metropolitanum Corinthiacum, & ad Episcopos provinciæ Hellados sive Græciæ, ad Episcopos Epiri sive Albanix, ad Hefycium Patriarcham Hierosolymitanum, & ad Eulogium Patriarcham Alexandrinum. Hanc autem curam post Concilium celebratum suscepisse Gregorium patet ex notis annorum in calce epistolarum positis, tum etiam ex verbis epistolæ ad Joannem Episcopum Corinthiacum scriptæ, ubi sanctus Gregorius ait abolitam fuisse in eo Concilio consuetudinem accipiendi aliquid lucrum pro Pallio. Unde concludit non debere Metropolitanum illum ullum *commodum*, id est, aliquam utilitatem aut lucrum percipere ex ordinationibus.

Ceterum idem Gregorius in his epistolis velut fundamentum istius prohibitionis laudat præceptum Iesu Christi, qui apud Matthæum ait in capite XIX. *Gratis accepistis, gratis date*. Item exemplum Domini nostri, quando ejecit è templo eos qui vendebant columbas, & sententiam à sancto Petro pronuntiatam adversus Simonem magum, qui dona Spiritus sancti emere volebat. Quibus auctoritatibus fretus non dubitat dicere; *quia eum quem quis cum precio ordinat, provechendo agit ut hereticus fiat*; & illas ordinationes quæ pretio constant, heresim simoniacam vocat.

X. Præjudicium illud à sancto Gregorio factum ejus momenti visum est in Oriente ut licet Metropolitanis non cessarent à recipiendis juribus enthronisticis, quæ Iustiniani auctoritate firmata erant, decretum tamen fuerit ne Episcopus ordinator ea verteret in suos usus, sed pauperibus Clericis distribueret pro eorum alimonia. Prohibitio autem illa descripta est in articulo X. Instructionum quas Patriarcha tempore ordinationis suæ dabat Metropolitanis: *Statuimus ut inthronismus, quem vocant, non ei qui ordinat Episcopum, (absit ut hoc fiat) sed pauperioribus Clericis vel alio quodam ecclesiastico munere fungentibus, ratione facultatum ecclesiasticarum habita, detur. Quippe si locuples sit Episcopus, nequaquam prohibemus quominus in eos qui ministeris ecclesiasticis inserviunt, & inopem vitam traducunt, velut ex beneficentia, munuscula quadam conferantur.*

XI. Laudabilis illa consuetudo, ut nihil accipi debeat neque pro Pallio, neque pro literis confirmationis, vigeat etiamnum

Gregorius lib. 4.
ep. 51. 52. 53. 56.
lib. 5. ep. 7. lib. 7.
ep. 5. 113. 114.

Romæ anno DCCXLIV. ut patet ex responsione Papæ Zachariæ ad Bonifacium sedis apostolicæ Legatum, qui ad eum scripserat probra adversus Ecclesiæ Romanæ Clericos palam ingeri, quod precia ex iis rebus acciperent. Gravem ex hoc sibi contumeliam generari censer Zacharias, atque insuper fatetur veram simoniam committi si quis precium aliquod accipiat ratione Pallij: *Quasi nos corruptores simus Canonum, inquit, & patrum rescindere traditiones queramus, ac per hoc, quod absit, cum nostris Clericis in simoniacam hæresim incidamus, accipientes, & compellentes ut hi quibus Pallia tribuimus, nobis premia largiantur, expetentes ab illis pecunias.* Infrà: *Fastidiosum à nobis & injuriosum suscipitur, dum illud nobis ingeritur quod nos omnino detestamur. Absit enim à nobis & à nostris Clericis ut donum quod per Spiritus sancti gratiam suscepimus, pretio vendemus.*

XII. Sed non semper Romanæ Curia Clerici manus suas abstinerunt ab hoc turpi commercio. Nam non toto post Zachariam seculo revocarunt consuetudinem à Gregorio & Zacharia damnatam. Vnde ortæ querelæ Parisiensis Concilij jussu Imperatorum Ludovici Pij ejusque filij Lotharij congregati anno DCCXXIX. quod cum abusus quamplurimos corrigere vellet in Ecclesiam Gallicanam invecos, & in primis simoniæ crimen, ait necessarium esse ut auctoritate imperiali, cum consensu Episcoporum, amputetur in Ecclesia Romana; quoniam ægro capite, membra vigorem suum obtinere non possunt. *Quæ etiam, inquit, Deo odibilis pestis, primum necesse est ut imperiali auctoritate & potestate, cum consensu venerabilium Sacerdotum, & à Romana Ecclesia amputetur: quoniam si caput languerit, membra incassum vigeant necesse est.*

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

TANTA prifeis illis temporibus infederat Romanis Pontificibus cura pravam illam consuetudinem abolendi, qua receptum erat pecuniam dari pro ordinatione Episcoporum ac reliquorum è clero, ut etiam quadringentis ferme post Gregorium magnum annis Benedictus Papa Concilium Romæ celebraverit ea de causa, præsentem Ortone Imperatore, verbis sancti Gregorij usus sit ad prohibendum hoc malum. Tempus illius Concilij non est adnotatum in codice Cuxanensis monasterij, unde illud describi curaverat illustrissimus Archiepiscopus. Verùm cum ejus publicandi cura delegeretur Mironi Episcopo, Gerundensi nimirum, isque circa annum DCCCCLXXIII. ad eam cathedram vocatus, ab Aymerico Narbonensi Archiepiscopo consecratus sit

Tom. II.

jussu Benedicti Papæ, par est existimare synodum illam esse revocandam ad annum DCCCCLXXXIII. quo Romanum Concilium à Benedicto VII. celebratum est ad discutiendam causam Gifeleri Episcopi Magdeburgensis, qui malis, ut aliquiaiebant, artibus ad eam sedem pervenerat. Quæ res dare potuit occasionem decernendi pœnas adversus eos qui pecuniam pro ordinatione aut accipiunt aut tribuunt. Eo autem anno Ottonem II. extitisse Romæ, ac sine anni illic obiisse, satis constat. Vtunque se res habeat, certum est eam synodum, si non eoanno, saltem per illas tempestates fuisse celebratam. Cum autem nondum edita fuerit, visum est eam addere in calce hujus capituli. Ceterùm, ut hoc quoque dicamus, Miro Episcopus Gerundensis ex illustri genere ortus erat, filius nimirum Comitum Bisuldunensis. Vnde & ipse se frequenter in veteribus inscribit Comitem & Episcopum. Fuisse autem virum magnæ dignationis patet ex veteribus actis illius ævi.

XIII. Morbus hic in Romana Curia perseverabat ac vigeat anno MXC. ut docent epistola Ivonis Carnotensis: ex quibus discimus simoniam illam in eo stetisse, quod Episcopi & Abbates cogebantur dare pecunias pro sua consecratione aut benedictione. Quippe respondens Richardo Legato apostolico, qui Ivoni exprobraverat eum connivere cuidam pravæ consuetudini Ecclesiæ Carnotensis, ubi Decanus & Canonici quandam pecuniæ summam recipiebant in receptione novorum Canonicorum, ait Capitulum Carnotense se tueri consuetudine Ecclesiæ Romanæ: *Romana Ecclesia consuetudine se defendunt, in qua dicunt Cubicularios & ministros sacri palatii multa exigere à consecratis Episcopis vel Abbatibus, quæ oblationis vel benedictionis nomine palliantur; cum nec calamus nec charta gratis ibi, ut aiunt, habeatur.* Porro posteritas ostendit veram esse prorsus vaticinationem Ivonis: qui loquens alicubi de prava hac Curia Romanæ consuetudine, ait imperium cupiditatis extinguere non posse, donec mundi deflagratio consequatur, & pacatum regnum caritas obtineat: *Nec in diebus malis regnare desinet cupiditas, donec finito mundi termino pacatum regnum accipiat caritas. Semper abundabit palea, donec ventiletur area.*

XIV. Sub Clemente deinde quinto vivebat magnus ille Iurisconsultus Gulielmus Durandus Episcopus Mimatenis, auctor libri qui *Speculum Juris* inscribitur, unde *Speculatoris* nomen indeptus est. Huic ergo cum à Clemente præceptum fuisset ut in aliquot capita conjiceret ea quæ reformatione digna esse judicaret, ut in Concilio generali quod ille Pontifex Viennæ in Gallia congregavit anno MCCCXI. proponerentur examinanda, ille ipse Gulielmus ea tempestate composuit librum *De modo generalis Concilij celebrandi*, in quo non omisit comme-

D d ij

morare corruptelam malæ consuetudinis quæ in Romana Curia vigeat, nimirum ut pecunia ab iis acciperetur quibus consecrationis aut benedictionis munus conferebatur, quæ deinde dividebatur inter Papam & Cardinales. Id autem damnat ut simoniacum. Nec legitimam esse putat distinctionem quam Romani adhibebant ad exemplum Galatarum ævo Patriarchæ Gennadij, se nimirum pretium accipere post consecrationem, non autem ante, quasi Concilia nihil aliud prohibuissent quàm ne pecunia daretur ad emenda suffragia. Durandi autem verba sunt magni momenti. Nam post laudatum canonem secundum Concilij Chalcedonensis, post adducta aliquot loca ex Decreto Gratiani, & Titulum Decretalium in quo simonia damnatur, addit: *Cum illa in quibus agitur de simonia, in novo & veteri testamento, in Conciliis à sanctis patribus & Romanis Pontificibus damnata, non seruentur, & maximè in Curia Romana, in qua etiam cætus Dominorum Cardinalium vult habere unà cum Domino Papa certam portionem à Prelatis qui promoventur ibidem, videretur super hoc maximè providendum. Nam hæc heresis maximè corrumpit Ecclesiam universalem & universos populos, & provisa remedia jam pro nihilo reputantur, cum in Curia Romana publice contrarium fiat, ac si non esset peccatum committere simoniam, vel si dare vel accipere post, non esset idem sicut dare vel accipere ante, r. q. 1. Eos. c. si quis prebendas. &c. Si quis objecerit. & ead. caus. q. 3. c. Salvator.*

Durand. parte 1.
de modo cel.
Conc. gener. rubr.
50.

vel monasterio providere, & qualiter consuetum est quòd sic provisus serviat Curia de magna pecunia, aliquando septem, octo, vel decem milibus libris sub gravibus usuris perceptis ab illis qui publice vocantur Papa mercatores.

XV. Pecuniæ quæ Romanæ Curie solvebantur ab Episcopis pro consecratione summam satis magnam conficiebant. Legitur quippe apud Rogerium de Hoveden historia Anglicanæ scriptorem, Episcopum Cenomanensem circa annum M C X C. dedisse pro sua ordinatione septingentas marchas argenti. Durandus verò adnotat consuevisse sua ætate Papam & Cardinales accipere certam portionem; quæ haud dubiè exigebatur secundum valorem Beneficij, ut aliqua justitiæ species servaretur in hac perturbatione. Reditus ut plurimum annuus ei rei destinabatur, ut docet Ostiensis, Durandi magister, qui circa annum M C L X. florabat. Is ergo scribit magnas tempore Alexandri IV. motas fuisse querelas adversus Annatas: quæ videlicet Annata constituebant portionem quam Papa & Cardinales inter se partiebantur, quam verò Episcopus Romæ consecratus persolvere tenebatur. Hi tamen fructus primi anni modicè taxati fuerunt in libris Cancellariæ.

Offensi in
recessu. Inf.
fuit videtur.

CONCILIVM ROMANVM SVB BENEDICTO PAPA.

Ex codice MS. monasterij Cuxanensis in Comitatu Ruffinonensi.

De hinc hinc
Concilij in
211. 212. 213.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

ALID testimonium ejusdem omnino temporis heic addere visum est, nimirum ex libello de recuperatione Terra sanctæ, ut habet titulus in editione Bongarsij, tum oblato Regi Angliæ Eduardo à Patrono causarum ecclesiasticarum Ducatus Aquitaniæ. Is monita perscribens ad Eduardum, ut ea monstraret quæ Rex emendari procurare debebat in futuro Viennensi Concilio, hæc inter cetera ait in capite XVII. *Consideret etiam qualiter ubique terrarum Ecclesie Romana subjellarum clamatur cum aliquis de simonia arguitur. Nonne videtis qualiter Dominus Papa & Cardinales munera recipiunt ab ipsis quibus beneficia conferuntur, præsertim ab illis quibus de prelationibus providetur? Qualiter illis per suos mercatores sub gravibus usuris faciunt pecunias quas ab eis capiunt mutuari, præsertim ab exemplis? Videtis quòd cum duo electi, quorum etiam unus habet ius, venire solent ad Curiam, demum post factas ab ipsis magnas expensas & munera recepta, laboribus & periculis viarum ac Curie sustentis, inducuntur uterque & aliquando compelluntur alter remunerare suo juri, totum in manibus Domini Papa ponere, & qualiter Papa consuevit alij de Ecclesia*

BENEDICTVS Episcopus servus servorum Dei. Notum esse volumus omnibus catholicis & orthodoxis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Regibus, & Principibus, Ducibusque, & Comitibus, vel universis in toto orbe terrarum Christo famulantibus, qualiter synodum aggregatum est in Ecclesia beati Petri Apostolorum Principis, ante sacratissimum ejus corpus, unà cum Domino Ottone serenissimo Imperatore augusti spiritali filio nostro, cum nostris suffraganeis Archiepiscopis & Episcopis, Presbyteris, & Diaconibus, vel cuncto clero sanctæ catholicæ & apostolicæ Romanæ Ecclesie. Et ibidem perlecta sunt capitula de sacris canonibus, qualiter liceret Episcopo de sacris ordinibus aliquod premium accipere. Et auxiliante Deo, & annuente ipso Apostolorum principe beatissimo Petro, in eodem loco interdictum est primitus à nostro proprio ore, & postea à cunctis venerabilibus Archiepiscopis & Episcopis in eodem sacratissimo loco residentibus, quòd ab ista hora in antea ab Ostiario usque ad sacerdotium nullum premium exinde accepturos esse: sicuti in decretis sanctorum patrum continetur. Si quis per pecunias Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum, vel quemlibet qui connumeratur in clero, aut promoveri per pecunias Dispensatorem, aut Defensorem, vel quemquam qui subiectus est regulæ, pro suo turpissimo

ut est, nihil
fuit.

Conc. Chalced.
caus. 1.

lucto, proprij gradus periculo subiacebit. Et qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione vel promotione, quae est pro negotiatione facta, proficiat, sed sit alienus à dignitate vel sollicitudine quam pecuniis quaesivit. Si qui verò mediator tam turpibus & nefandis datis extiterit, siquidem Clericus fuerit, deponatur; si verò laicus, aut monachus, anathematizetur. *Item in eisdem decretis*: Si quis per pecuniam hanc obtineat dignitatem, deiciatur & ipse & ordinator ejus, & à communione modis omnibus abscindatur, sicut Simon magus à Petro. Verum etiam propter illam pessimam emptionem Hierosolyma capta est: quia ipsi Sacerdotes iniqui, qui debuerant esse observatores legis & predicatorum, ipsi primi facti fuerant praevicariatores. Denique irriverentiam sibi quoddam ingenium, ut persuaderent filiis Israël de longinquo venientibus ut victimas secum non deferrent, sed munera; offerentibusque sibi non, sicut praeceptum erat à Domino, immolabant, sed ad hoc sibi reservabant ut aliis atque aliis venderent, & ad hoc sibi precium muneris multiplicarent. Nam idem Dominus & Salvator noster Iesus Christus non per Prophetas, neque per Apostolos, aut per doctores aliquos, sed per seipsum flagellos de funiculis fecit, & ejecit omnes de templo, boves quoque, & oves, & nummulariorum effudit eas. & mensas nummulariorum subvertit, & his qui columbas vendebant dixit: Auferite ista hinc, & nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Domus autem à Salomone ita condita fuerat, ut domus Dei vocaretur, sicutque, sicut ipse sapientissimus Rex *. Sed domus negotiationis facta est, quando in ea boves & oves & columbae vendebantur. Unde nos, carissimi fratres & dilectissimi filij, sollicitè vigilare oportet, qui pastorem curam in nostris ovibus exercendam suscepimus, ne eas lupinis dentibus lacerandas tradamus, & ad ultimum nosmetipsi, qui pastores vocamur, in die tremendi examinis apud pium & benignum iudicem lupi rapaces inveniamur. Pro quibus vestram sanctam fraternitatem rogando, obsecrando, monendo, & arguendo mandamus ut omni occasione postposita, diligenti studio & maxima sollicitudine ea qua vobis agenda transmissimus implere studeatis. Nam si quislibet Presbyterorum aut Diaconorum gratis donum Spiritus sancti ab Archiepiscopo sive à Metropolitaniano suo accipere non potuerit, studeat venire ad sanctam matrem Romanam Ecclesiam catholicam atque apostolicam, & in eadem episcopalem benedictionem recipiat sine omni simoniaca heresi. Is autem qui ordinatus fuerit sine expletio, neque exaltus, aut petitus, post acceptas chartas & Pallium offerre aliquid cuilibet ex clero gratia tantummodo causa voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpa maculam ingerit qua ex accipientis ambitu non processit. Quicumque de sanctis ordinibus hanc nostram viderit epistolam, & verba vel exempla sanctorum parum non observaverit, sciat se non esse connumeratum inter discipulos Domini & Salvatoris nostri Iesu Christi, sed damnatum inter impios, & inter eos qui dixerunt Domino Deo: Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Hi verò qui legitime illam custodierint, & pio intuitu observaverint, recipiant partem cum Abraham, Isaac, & Jacob, in regno caelorum, una cum eodem Domino & Salvatore nostro Iesu Christo, qui nunc & semper vivit & regnat Deus in cuncta secula seculorum.

Hanc itaque nostram epistolam jubemus atque praecipimus ut per manus carissimi confratris nostri Al-

ronis Episcopi cunctis aliis Archiepiscopis & Episcopis deponatur, ut idem ipse per suum laborem & certamen dignam exinde mercedem recipiat & fructum asferat in penitentia.

CAPVT XI

Synopsis.

- I. Annate igitur antiquiores sunt aeo Ioannis XXII. qui eas amplificavit, & modum earum immutavit.
- II. Successores eius legem Annatarum sanciverunt esse perpetuam. Porro ab eis est ad Beneficia electiva.
- III. Discrimen inter Annatas Beneficiorum electivorum & non electivorum. Bonifacius VIII. edixit ne quis Episcoporum aut Abbatum ullam muneri sui partem attingeret, donec Bullas accepisset.
- IV. Ecclesia Gallicana capiti adversus has novitates mutire sub Carolo V. Rege, qui remedium adhibere edicto tentavit.
- V. Validius tamen remedium adhibendum fuit sub Carolo VI. qui vetuit ne deinceps in regno fierent exactiones Annatarum & minorum servitorum.
- VI. Ea controversia agitata à Deputatis Nationis Gallicanae in Concilio Constantiensi, sed irrito conatu.
- VII. Quo factum est ut in conventu habito in Parlamento Parisiensi an. 1417. recitatis his quae Constantia acta fuerant, renovata sint superiores Regis constitutiones, earumque executio imperata.
- VIII. Quod confirmatum est à Carolo VII. adjectis penis adversus rebelles.
- IX. Tandem illi contentioni finis impastus est in Concilio Basileensi. Confirmationes electionum gratis concedendas decernit, & Annatas abolet.
- X. Eugenium IV. rogas per Legatos ut his decretis consentiat. Ioannis de Bachensein oratio plena dignitatis; quam Antonius, Rota Auditor, callidè elusit.
- XI. Decretum Basileense adversus Annatas amplexa est Ecclesia Gallicana. Tum edita Sanctio Pragmatica.
- XII. Licet autem in Concordatis per consequentiam necessariam rescissa sit prohibitio solvendi Annatas, earum solutioni Princeps non consentit conceptis verbis.
- XIII. Titulus tamen xli. Concordatorum favore videtur Annatarum exactioni. Attamen validum hinc relum peti potest adversus Annatas.

HÆc est vera origo Annatarum, & quoad rem ipsam, & quoad nomen. Unde patet eas antiquiores esse aetate Ioannis XXII. Equidem pontifex ille eas amplificavit, & sub alio nomine quam consecrationum recepit. Nam prisca Annate ab iis solummodo exigebantur qui consecrationis munus in urbe Roma accipiebant. Quod in Episcopis provincialium procul disitarum tunc tantum eveniebat quando eorum electiones illic contestabantur. ob quod electus cogebatur eò proficisci ut jus

Episcopi

Gregorio

Gregorio

Chilich

Chilich